

בש"פ 10212/17 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 10212/17

לפני: כבוד השופט א' שהם

העורר: פלוני

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע, ביום 24.12.2017, במ"ת 35770-09-17, שניתנה על ידי כב' השופט נ' אבו טהה

בשם העורר: עו"ד צבי אבנון

בשם המשיבה: עו"ד קרן רוט

החלטה

1. לפניי ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' השופט נ' אבו טהה), במ"ת 35770-09-17, שניתנה ביום 24.12.2017. בגדרה של החלטה זו, דחה בית המשפט המחוזי את בקשתו של העורר לעיון חוזר על החלטתו של בית המשפט המחוזי (כב' השופט ד' בן טולילה), מיום 12.11.2017, אשר הורה על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו.

רקע והליכים קודמים

2. נגד העורר הוגש כתב אישום המונה 3 אישומים, אשר מייחס לו מספר עבירות של מעשה מגונה כלפי בתו,

עמוד 1

ילידת 1998, הן בתקופת היותה קטינה והן לאחר שבגרה, ועבירה נוספת של מעשה מגונה כלפי בת קטינה נוספת, ילידת 2008.

3. ביום 14.9.2017, הגישה המשיבה בקשה למעצר העורר עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו. בהחלטתו מיום 26.9.2017, קבע בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' השופטת ג' שליו), כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת אשמתו של העורר, "הגם שקיימים קשיים מסוימים בראיות, שאינם מגיעים לכדי כרסום". עוד נקבע, כי מתקיימת בעניינו של העורר עילת מעצר סטטוטורית של מסוכנות, משהוא הואשם בעבירות מין בתוך המשפחה. בית המשפט המחוזי הוסיף וקבע, כי קיים בעניינו חשש ממשי לשיבוש הליכי משפט. אשר לאפשרות שחרורו של העורר לחלופת מעצר, קבע בית המשפט המחוזי: "מחד מדובר במשיב שמתקיימות לגביו עילות מעצר ברמה גבוהה, ולעניין החשש הממשי לשיבוש הליכי המשפט, ספק אם תמצא חלופה שתוכל לצמצמו בצורה ניכרת; מאידך מדובר במשיב מבוגר, נעדר עבר פלילי, הסובל על פי הנטען מאיומים בעת שהותו במעצר לאור טיב העבירות בהן הוא מואשם, ואף קבעתי כי קיימת בעייתיות מסוימת בגרסת המתלוננת [מ.א.]. לאור האמור, הורה בית המשפט המחוזי על קבלת תסקיר מעצר, אשר במסגרתו תיבחן יכולתן של החלופות המוצעות, או של חלופה בכלל, לצמצם במידה ניכרת את המסוכנות הנשקפת מן העורר, ואת החשש לשיבוש הליכים.

ביום 8.11.2017, הגיש שירות המבחן תסקיר בעניינו של העורר. בתסקירו, מסר שירות המבחן כי העורר הוא אדם בעל יכולות מילוליות וקוגניטיביות תקינות, המבטא שאיפות לניהול אורח חיים משפחתי ותקין. עוד נמסר, כי העורר הוא בעל עמדת כוח, הרואה את הגבר כראש המשפחה ואת האישה ככפופה לו ואשר אמורה לספק את צרכיו. שירות המבחן התרשם בנוסף, כי העורר פועל בחייו לסיפוק צרכיו האישיים, תוך שהוא מתקשה לראות את סביבתו, את צרכיה ואת השלכותיהן של בחירותיו על סביבתו. עוד נמסר, כי העורר נטה להציג עמדה קורבנית, והתקשה להביע אמפתיה כלפי המתלוננות, באשר להשלכותיו של ההליך המשפטי עליהן ועל משפחתו. אשר לגורמי הסיכון בעניינו של העורר, העריך שירות המבחן כי קיים סיכון לפגיעה במתלוננת מ.א. (להלן: המתלוננת), הנמצאת כיום ללא הגנה כלשהי, והוסיף כי העורר יתקשה לעמוד בתנאים מגבילים, לאורך זמן. בהמשך, התייחס שירות המבחן לחלופות המעצר שהוצעו בעניינו של העורר. בכל הנוגע לחלופה הראשונה, בכפר קאסם, צוין כי מדובר במבנה גדול, בו מתגוררים קטינים רבים. בנוסף, להערכתו של שירות המבחן, העורר יתקשה לקבל את סמכותה של אשתו הראשונה ואת הגבולות שהיא תציב לו. לגבי החלופה השנייה נמסר, כי הבעלים ומנהל החווה מכירים את העורר היטב, אך הם לא נתנו את אישורם להשתמש במקום כחלופת מעצר, ואינם מודעים לכוונה לשכן במקום את העורר בתנאים מגבילים. לבסוף, הביע שירות המבחן ספק באשר ליכולותיהם של המפקחים המוצעים לפקח על העורר, במסגרת חלופות מעצר שהוצעו עבורו, והעריך כי אין בחלופות המוצעות כדי ליתן מענה לרמת הסיכון הנשקפת מן העורר. משכך, שירות המבחן לא המליץ על שחרורו של העורר לחלופת מעצר.

בדיון שהתקיים בבית המשפט המחוזי ביום 9.11.2017, עתר ב"כ העורר להורות על שחרורו של העורר לאחת מחלופות המעצר המוצעות, הגם שאלו נפסלו על ידי שירות המבחן. בהחלטתו מיום 12.11.2017, קיבל בית המשפט המחוזי (כב' השופט ד' בן טולילה) את בקשתה של המשיבה, והורה על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו. בית המשפט המחוזי קבע, כי המעשים המיוחסים לעורר מעידים על מסוכנות ברורה, "מסוכנות שגם אם אינה נמצאת במדרג הגבוה, אינה נמצאת במדרג הנמוך". עוד נקבע, כי מקום בו שירות המבחן סבור, מלכתחילה, כי העורר לא יוכל לקיים את תנאי שחרורו לחלופת מעצר לאורך זמן, ובשים לב לכך שלדברי ב"כ העורר בתיק זה ינוהלו הוכחות – עולה ספק רב בדבר היתכנותה של חלופה בעניינו של העורר, "תהיה אשר תהיה". בהמשך, התייחס בית המשפט המחוזי לחלופות המעצר שהוצעו בעניינו של העורר. צוין במסגרת זו, כי על מנת לסטות מהמלצה שלילית של שירות

המבחן, נדרשים נימוקים כבדי משקל, אשר אינם מתקיימים בענייננו. נקבע בנוסף, כי המשך הדיון בבית המשפט וירידה לחקר החלופות, מחזק את המלצתו של שירות המבחן, בהקשר זה. סיכומי של דבר, בית המשפט המחוזי הורה על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו, בשל קיומן של ראיות לכאורה להוכחת אשמתו של העורר; קיומה של עילת מעצר כפולה; ומסוכנות שאינה ברף הנמוך, וכן, בהתחשב בכך שאין בחלופות המעצר שהוצעו כדי לצמצם את המסוכנות הנשקפת ממנו. יצוין, כי העורר נמנע מהגשת ערר על החלטה זו.

4. ביום 14.12.2017, הגיש העורר, שהחליף את ייצוגו, בקשה לעיון חוזר בהחלטתו של בית המשפט המחוזי, מיום 12.11.2017. במסגרת בקשה זו, טען העורר כי הוחלט על מעצרו עד לתום ההליכים במשפטו, רק משום שלא הוצגה חלופת מעצר מתאימה בעניינו, אך כעת עלה בידי משפחתו של העורר להציע חלופת מעצר הולמת, שבצידה גם מפקחים ראויים. על כן, התבקש בית המשפט המחוזי להורות לשירות המבחן לבחון את החלופה המוצעת, כמו גם את הערבים המוצעים. ביום 24.12.2017, התקיים בבית המשפט המחוזי דיון בבקשתו של העורר לעיון חוזר. לאחר שנשמעו טיעוני הצדדים, דחה בית המשפט המחוזי (כב' השופט נ' אבו טהה) את הבקשה. במסגרת זו, קבע בית המשפט המחוזי, כי לא הוצגו בפניו נסיבות או עובדות חדשות, כנדרש על פי סעיף 52 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים). עוד נקבע, כי מעצרו של העורר נדרש לא רק בשל פסילת חלופות המעצר שהוצעו בעניינו, אלא בעיקר בשל מסוכנותו ומאפייני אישיותו. בין היתר, ציין בית המשפט המחוזי את התרשמותו של שירות המבחן, כי העורר יתקשה לעמוד בתנאים מגבילים לאורך זמן, ועמד על הסיכון לפגיעה במתלוננת, הנמצאת ללא הגנה. בית המשפט המחוזי הוסיף עוד, כי קיים חשש מובנה לשיבוש הליכי משפט מצידו של העורר, שכן מרבית העדים והקורבנות הם בני משפחתו, והדברים נאמרים ביתר שאת לאחר שאִחיו של העורר "פנו כדי 'להוריד' את המתלוננת [מ.א.] מהתלונה".

הערר והדיון בערר

5. בערר שלפניי, משיג העורר על החלטתו של בית המשפט המחוזי מיום 24.12.2017. במסגרת הערר נטען, כי מאחר שבא כוחו של העורר לא סבר כי נפלה טעות בשאלת קיומן של הראיות לכאורה, "והואיל ותסקיר שירות המבחן לא פסל כל אפשרות לחלופה בעניינו של העורר אלא פסל רק את שתי החלופות המסוימות שהוצעו", העורר לא הגיש ערר לבית משפט זה על החלטתו של בית המשפט המחוזי. חרף זאת, הוגשה בקשה לעיון חוזר, על מנת שבית המשפט המחוזי יורה לשירות המבחן לבחון חלופת מעצר נוספת, המלווה במפקחים אחרים. נטען בנוסף, כי לא נדרש להצביע על טעמים מיוחדים הקבועים בסעיף 52 לחסד"פ, לצורך בחינת חלופת המעצר האחרת, לאחר שחלופות קודמות שהוצעו נקבעו כבלתי מתאימות. העורר הוסיף וטען, כי "במקרים רבים מאוד נעצרו נאשמים עד תום ההליכים מאחר ולא יכלו להציג חלופת מעצר מתאימה, ונקבע באופן מפורש בהחלטת המעצר כי ואם וכאשר תמצא חלופת מעצר כזאת יוכלו לפנות לבית המשפט ולהציע חלופת מעצר, מבלי להיזקק לטעמים המנויים בסעיף 52 לחסד"פ". נטען עוד, כי לאור החלטתו של בית המשפט המחוזי מיום 26.9.2017, היה על שירות המבחן לבחון היתכנותן של החלופות שהוצעו על ידי העורר, "או חלופת מעצר בכלל", כאשר רק החלופות שהוצעו באותו שלב נפסלו. לאור האמור, התבקש בית משפט זה לקבל את הערר ולהורות לשירות המבחן לבחון את חלופת המעצר הנוספת, המוצעת על ידי העורר, ולהגיש תסקיר משלים לבית המשפט המחוזי.

6. במהלך הדיון שנערך לפניי, ביום 10.1.2018, חזר ב"כ העורר, עו"ד צבי אבנון, על טענותיו בערר. נטען, בהקשר זה, כי בהתאם להחלטתו של בית משפט זה בבש"פ 8864/13 חורם נ' מדינת ישראל (6.1.2014) (להלן: עניין חורם), מקום שבו "לא נסגרה הדרך" לחלופת מעצר, לא נדרש שינוי נסיבות על מנת להגיש בקשה לעיון חוזר בהחלטה

על מעצר עד לתום ההליכים. עו"ד אבנון הוסיף וטען, כי בהחלטתו מיום 12.11.2017, בית המשפט המחוזי לא קבע כי בעניינו של העורר כל חלופת מעצר לא תסכון, אלא שהוא דחה את שתי החלופות שהוצעו על ידו באותו מועד. לפיכך, סבור עו"ד אבנון, כי קיימת היתכנות לכך שחלופת המעצר המוצעת על ידי ההגנה כיום, הייתה מתקבלת במעמד זה. עוד נטען, כי בקשתו של העורר אינה להפנותו לקבלת תסקיר נוסף, אלא כי שירות המבחן יבחן בעניינו את חלופת המעצר החדשה ואת המפקחים המוצעים.

מנגד, טענה ב"כ המשיבה, עו"ד קרן רוט, כי בעניינו לא מתקיימות נסיבות חדשות המצדיקות עיון חוזר בהחלטתו של בית המשפט המחוזי, לאחר שחלף כחודש בלבד ממועד מתן ההחלטה. בנסיבות אלה נטען, כי קבלת עמדתו של העורר משמעותה ריקון מתוכן של סעיף 52 לחוק המעצרים. עו"ד רוט טענה בנוסף, כי עניין חורם עסק בבקשת רשות ערר על סעיף 57 לחוק המעצרים, כאשר כלל לא התקיים דיון בבקשה לעיון חוזר. אשר לעורר דן נטען, כי עניינו אינו מגלה כל עילה לעיון חוזר, והדברים אמורים במיוחד לאור המסוכנות הנשקפת ממנו, והחשש משיבוש הליכים ומפגיעה בבתו, המתלוננת מ.א. עוד נטען, כי שירות המבחן התייחס בתסקירו מיום 8.11.2017 גם למאפייניו האישיותיים של העורר, כך שהמלצותיו אינן נוגעות לחלופות שנבחנו על ידו בלבד.

דיון והכרעה

7. טרם שאדרש לטענות הצדדים, יש להדגיש כי לא בכל מקרה שבו מבקש נאשם להציג חלופת מעצר נוספת, תקום לו, באופן אוטומטי, הזכות לעיון מחדש בהחלטתו של בית המשפט, בנושא מעצרו עד לתום ההליכים במשפטו. על בית המשפט לבחון כל מקרה לגופו, ואין ללמוד אחרת מעניין חורם, שם התקיימו נסיבות מיוחדות שהצדיקו את הבקשה לעיון חוזר. יצוין, בהקשר זה, כי בעניין חורם הוגשה בקשה לרשות ערעור לפי סעיף 57 לחוק המעצרים, לאחר שלא התקיים כל דיון בבקשה לעיון חוזר, בהחלטה על מעצרו של המבקש עד לתום ההליכים נגדו. זאת, בעוד שבעניינו קיים בית המשפט המחוזי דיון בבקשתו של העורר, ולאחר מכן דחה אותה, על הסף וכן לגופו של עניין. כמו כן, בעניין חורם הוגש נגד המבקש כתב אישום בגין ביצוע עבירות תעבורה, שכלל אינן גוררות מעצר עד לתום ההליכים, ואילו במקרה דנן, מיוחס לעורר ביצוע עבירות מין, כאשר שיקולי המעצר שונים בתכלית.

8. לאחר בחינת המקרה הקונקרטי המונח לפניי, ומבלי שיש בכך כדי להשליך על מקרים אחרים שאינם מענייניו, סבורני כי יש מקום לבחון את חלופת המעצר המוצעת על ידי העורר. במקרה דנן, פסילת שתי החלופות הקודמות אינה מלמדת, בהכרח, כי גם החלופה החדשה תיפסל על ידי שירות המבחן.

לפיכך, הערר מתקבל, כך שהעורר יופנה אל שירות המבחן, אשר יגיש תסקיר משלים לגבי חלופת המעצר המוצעת, בתוך 21 ימים, ולאחר קבלת התסקיר המשלים יבחן בית המשפט המחוזי את החלופה הנ"ל ויפעל כחוכמתו.

ניתנה היום, ו' בשבט התשע"ח (22.1.2018).

ש ו פ ט

עמוד 4

